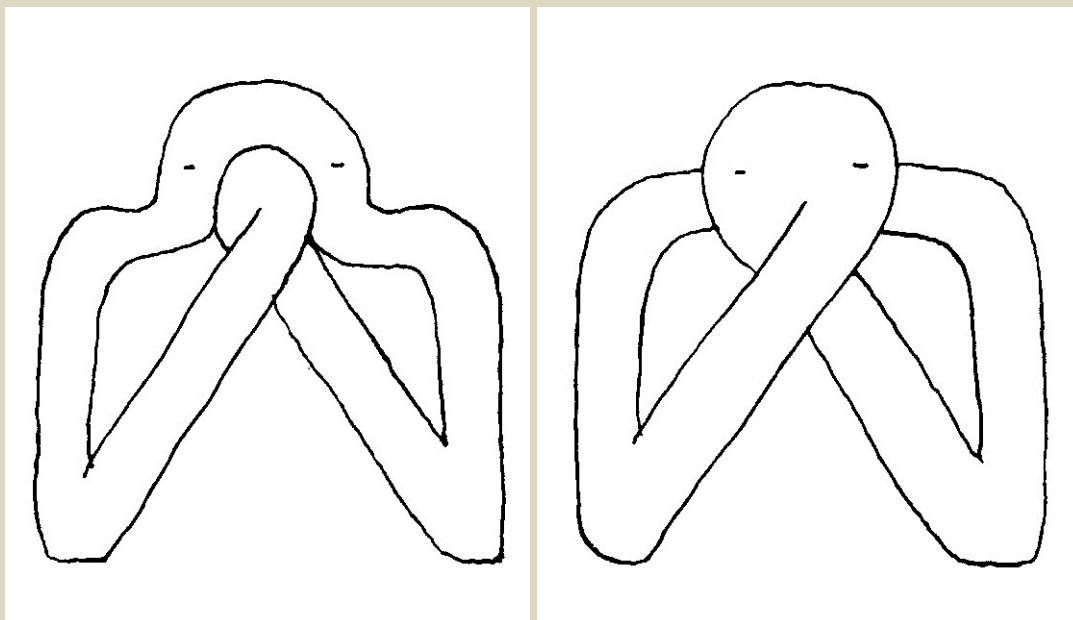

Egyperces novellák / Örkény István ; [összeáll. Radnóti Zsuzsa] ;
[ill. Réber László]. [Dabas] : [Dabasi Ny.], [1982]. 48, [4] p.

Születésének hetvenedik évfordulóján,
Örkény Istvánra emlékezve,
szedték és nyomták e kis könyvet
a Dabasi Nyomda dolgozói,
társadalmi munkában, Garamond betűvel,
a Papíripari Vállalat Fűzfői gyárának ofszet papírján,
250 számozott példányban.
Összeállította Radnóti Zsuzsa.
Szerkesztette és tervezte Szántó Tibor.
Könyvárusi forgalomba nem kerül.

Ez a 40 számú példány

Csak e kiadáshoz készült új Réber-rajzokkal!

Használati utasítás

A mellékelt novellák rövidségük ellenére is teljes értékű írások. Előnyük, hogy az ember időt spórol velük; mert nem igényelnek hosszú hetekre-hónapokra terjedő figyelmet.

Amíg a lágy tojás megfő, amíg a hívott szám (ha foglaltat jelez) jelentkezik, olvassunk el egy Egyperces Novellát.

Rossz közérzet, zaklatott idegállapot nem akadály. Olvashatjuk őket ülve és állva, szélben és esőben vagy túlszűfolt autóbuszon közlekedve. A legtöbbje járkálás közben is élvezhető!

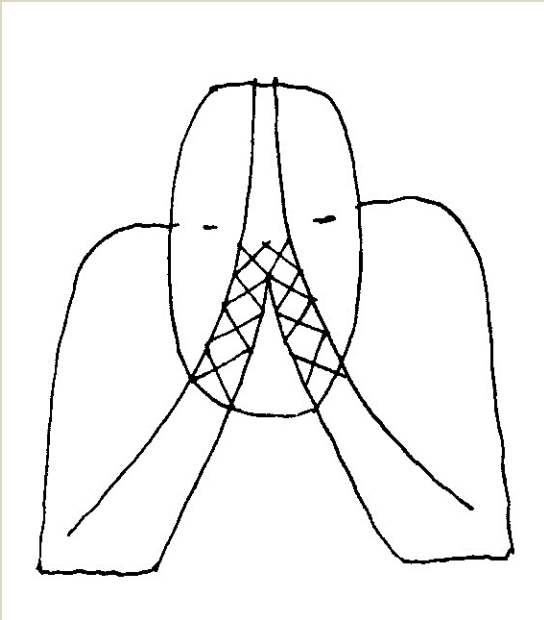
Fontos, hogy a címekre ügyeljünk. A szerző rövidségre törekedett, nem adhatott hát semmitmondó fölíratokat. Mielőtt villamosra szállnánk, megnézzük, milyen jelzésű a kocsí. E novelláknak éppily fontos tartozékuk a cím.

Ez persze nem azt jelenti, hogy elég csupán a fölíratokat olvasgatni. Előbb a cím, aztán a szöveg: ez az egyetlen helyes használati mód.

Figyelem! Aki valamit nem ért, olvassa el újra a kérdéses írást. Ha így sem érti, akkor a novellában a hiba.

Nincsenek buta emberek, csak rossz Egypercesek!

1967

Párizs, isten hozzád!

A kofferem nehéz volt, de azért lecipeltem a Rue des Écoles-ig. Ott fogtam egy taxit.

– A Gare de l'Estre – mondtam a sofőrnek.

Még volt időm. A vasútnál rossz lett volna várni.

– Én most hazautazom – mondtam a sofőrnek. – Nem iszik velem egy búcsúpoharat?

– Nekem csak fél gyomrom van – mondta a sofőr.

– Egy pohár fehér bor azért nem árthat.

– Tudok egy helyet – mondta a sofőr.

Koccintottunk, felhajtottuk a bort. Ő is rendelt egy rundót. Mialatt vártunk, megkérdezte:

– Hová utazik?

– Budapestre.

– Milyen ország az?

– Magyarország.

– A németek mellett vagy a németek ellen?

– A németek mellett.

– Nem ideális – mondta.

– Egy csöppet sem – mondtam.

A tulajdonos odahozta a bort.

– A minisztereket kéne kiküldeni a frontra – mondta a sofőr egy kis tünődés után.

– Bizony – mondtam. – Akkor meggondolnák.

Fizettünk, elindultunk. A Gare de l'Est lépcsőin ő vitte fel a kofferemet. Aztán kezét nyújtott.

– Engem a gyomrom miatt kiszuperáltak – mondta.

– Nagy szerencse – mondtam.

– Magának nincs valami betegsége?

– Nekem nincs.

– Nem baj – vigasztalt.

– Két hónap alatt megverjük a németeket.

– Hát, remélem.

– Talán még látjuk egymást egyszer – mondta.

– El se bírom hinni – mondtam.

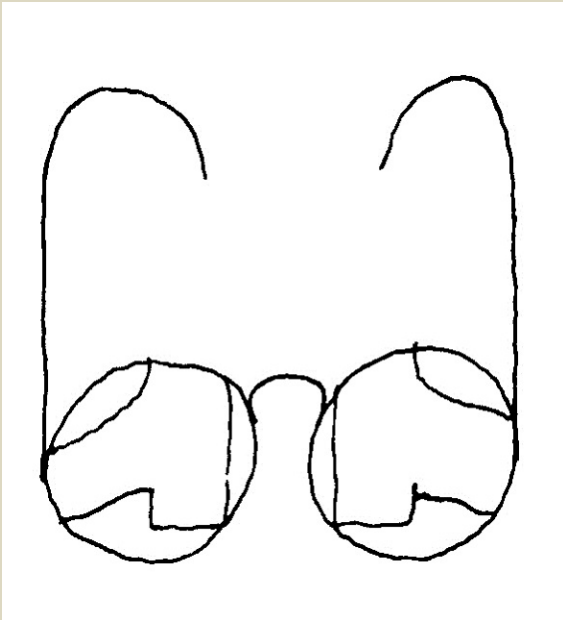
– Akkor megint iszunk egy pohárral – mondta.

– Azt elhiszem – mondtam.

– A viszontlátásra – mondta.

– A viszontlátásra.

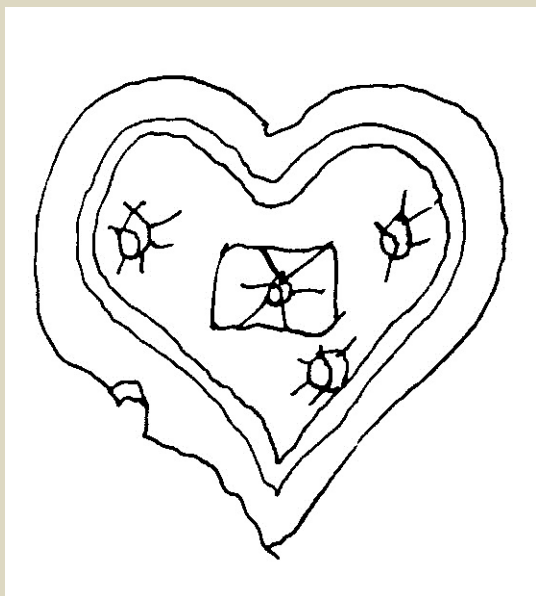
1963

In memoriam dr. K. H. G.

- *Hölderlin ist ihnen unbekannt?* – kérdezte dr. K. H. G., miközben a lódögnek a gödröt ásta.
- Ki volt az? – kérdezte a német őr.
- Aki a *Hyperion*-t írta – magyarázta dr. K. H. G. Nagyon szeretett magyarázni. – A német romantika legnagyobb alakja. És például Heine?
- Kik ezek? – kérdezte az őr.
- Költők – mondta dr. K. H. G. – Schiller nevét sem ismeri?
- De ismerem – mondta a német őr.
- És Rilket?
- Őt is – mondta a német őr, és paprikavörös lett, és lelőtte dr. K. H. G.-t.

1962

Dal

Janász Jenőnek hívták a dalszerzőt.

Az orosz áttörés után csapódtunk egymáshoz, mert az ő ütegét szétlőtték, én pedig Nikolajevkán elveszítettem az alakulatomat. Majdnem háromszáz kilométert tettünk meg együtt, néha-néha egy járműre kéredzkedve, a legtöbbször azonban gyalogszerrel, hóban, jégben, állandó ellenséges tűzben, míg csak le nem terítette Bjelgorod határában egy rövid sorozat.

Mindazodáig sejtelmem se volt róla, hogy szerzik a dalt. Ki hitte volna, hogy ilyen könnyedén?

Janászból jött a dal, ömlött, fakadt, ahogy forrás buzog a földből. Amit csak látott, amit csak hallott, abban a szempillantásban dallá lett, szöveggel, rímekkel, melódiával. Csak a címet kellett kitalálni hozzá.

Népdal lett abból a bádögödön gyümölcsízből, melyet egy szétlőtt raktár romjai alól kapartunk ki. És volt ott egy híd, amelyet épp az orrunk előtt robbantottak föl a partizánok. Miközben a hídroncs alatti föltorlott jégen átevickéltünk, Janász Jenő már énekelt:

Elkorhadt a vénfahíd a Tarcalon

Istenem, csak te tudod az én bajom.

Hogy megyek én Annuskámhoz már eztán?

Hogy ússzak át halált hozó zúgóján?

Faggattam, hogy csinálja ezt. Azt mondta, nem tudja. Faggattam, hány dalt szerzett már. Azt se tudta. Talán három-, de lehet, hogy négyezret.

Bjelgorod már odalátszott, amikor lassan eleredt a hó. Legomboltam a sapkám fülvédőjét, de úgy is hallottam Janászt dudorászni:

Lassú pelyhekben hullik a hó

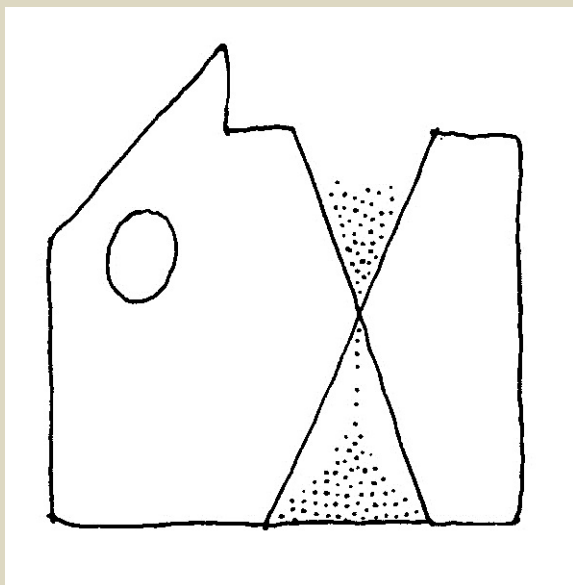
Csilingelve fut az orosz szánkó.

Szállj, szállj, kicsi hópehely...

Öt gyors roppanás hallatszott. Vége lett Janásznak, bevégtelen maradt a dal.

Néha eszembe jut. Megpróbálom folytatni. Töröm a fejem, rímet keresek a hópehelyre. De hiába. Mindnyájan tudunk valamit, és azt senki se képes utánunk csinálni. Ez így van.

1967

Perpetuum mobile

Auspitz azt mesélte, hogy odahaza péksegéd volt a Veress Pálné utcában. Azt mesélte, hogy reggelente csak úgy a hóna alól befalt egy egykilós kenyeret. Akkor kilencvenkét kiló volt.

– Mit gondoltok, most mennyi vagyok?

Ezt nem tudtuk megmondani. Tény hogy már sükségre se járt ki, ami rossz jel, és csak vizet ivott, ami még rosszabb. Folyton itta a vizet. Nem is szomjazott, csak itta, mint egy lefolyó.

Az se jelent jót, hogy a ruhája tele lett tetűtojással. A tetveket csak úgy lehet féken tartani, ha az ember minden percben öldösi őket; másképp elszaporodnak, és telerakják serkéikkel a ruhavarrásokat, főleg a meleg testtájakon. Auspitznak egészen megsürkült a hónalja a tetűtojásoktól. Nem is szóltunk neki. Ilyenkor már nem segít a szó.

Egy éjszaka arra ébredtem, hogy nagyon forgolódik.

Azt kérdeztem:

– Mondd, mit csinálsz, Auspitz?

Azt mondta:

– Eszem.

Azt kérdeztem:

– Mit eszel, Auspitz?

Azt mondta:

– Kérlek szépen, tetűtojást eszem. És, kérlek szépen, tetveket.

Gyufát gyújtottam, de rögtön el is fújtam. Egészen közel volt már a front; cigarettázni is tilos volt éjszaka. Csak annyit láttam, hogy nyugodt az arca, majdnem elégedett. Azt mondtam neki:

– Ne beszélj bolondokat, Auspitz.

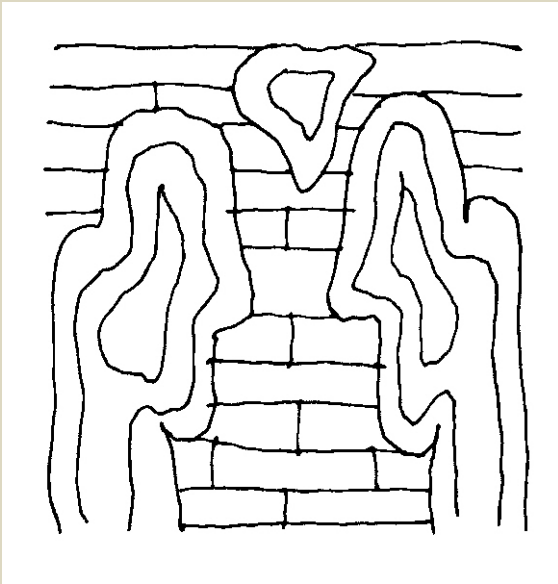
– Hanem megvárjam, amíg kiszívják a véretem? – kérdezte.

Maximum két hétig kell kibírni, magyarázta. Márpedig, ha ő megeszi a tetűt, akkor játszva kibírja ezt a két hetet, mert nem megy veszendőbe semmi. Minden csöpp vére, amit kiszívtak, megint visszajut a szervezetébe; vagyis se nem gyengül, se nem erősödik.

– Akkor te fölaltad a perpetuum mobilét – mondtam.

Nem tudta, mi az. Mondtam, amihez nem kell energia. Ezt sem értette. Miközben a serkétet ette, megmagyaráztam a perpetuum mobilét. Később elaludtunk. Reggel megpróbáltam fölrázni, de már nem volt benne élet.

1967

A szén

Szerda.

Vermes úr, a második emelet ötből, e napon hordja föl a szenet a pincéből.

Király úr, a házfelügyelő, szintén.

Ezt be kell osztani, mert csak két fonott kosara maradt a hatemeletes bérháznak. Vermeséké és Királyéké a szerda délután, hogy felhordják az egész hétre szóló szenet.

Némán lapátolnak, zihálva indulnak neki a lépcsőnek, mely még ma is, másfél évvel a háború után, romos. Ott, ahol foghíjas, hol az egyik, hol a másik keresi elbillenve, zihálva az egyensúlyt. Nem segítenek egymásnak. Nem is köszönnek. A gyűlölet a tetőfokára érve hangtalan.

Vermes úrnak hangszerüzlete volt a háború előtt, kiterjedt részleteladási hálózattal. Ő találta föl a „Minden házba zongorát” jelszót. A ház leggazdagabb lakójának számított, kapupénzt adni mégse szeretett. Ha csak tehetett, kapuzárás előtt sietett haza.

Király úr zokon vette ezt. A háború kellős közepén följelentette Vermeséket. Meg kell adni: nem azért, mert hamisított papírokkal bizonyították kifogástalan származásukat, hanem mert tizenöt kiló zsírt rejtegettek.

A tizenötből másfél kilót Király úr kapott jutalom fejében. De Vermeséktől nemcsak a zsírt, hanem a szőnyegeiket és ékszereiket is elkobozták, s csak Vermesné magabiztos fellépésének köszönhető, hogy őket magukat el nem hurcolták.

Alighogy elmúlt a háború, ők jelentették föl a följelentőt. Király urat nyolc hónapra internálótáborba zárták, ahol fertőző szakállmérgezés (orvosi néven: impetigót) kapott, amitől ma is oly rücskös, keléses az arca, hogy rossz ránézni. Emiatt a felesége kapuzik.

Vermes úr, az egykori hangszerkirály, most házakhoz jár zongorát hangolni. Szűkösen, csendben élnek, nincs rajtuk semmi följelenténivaló. Királyék legföljebb úgy állnak rajtuk bosszút, hogy szemetesládájukat el-elfelejtik kiüríteni. És nem köszönnek. Vermes úr se köszön. Némán csetlik-botlik föl a nehéz kosárral a pincelépcsőn, aztán tovább a második emeletre. Király úr, akinek három csigolyája meszes, nem zihál, hanem nyög. Neki nem kell emeletre másznia, de az udvar túlsó végébe cipelheti a kosarakat. Négyyszer fordulnak. A negyedik négyszerte nehezebb az elsónél. Vermes urat hirtelen fáradtság fogja el, leteszi a kosarat egy lépcsőre, ráül a szénre, nézi Király urat, aki a magáét próbálja vállra venni, de nem megy.

Vermes úrnak most minden mindegy. Megszólal hát.

– No, Király úr – mormogja. – Most látja.

– Mit lássak, kérem?

– Hogy hová jutottunk.

– Azt látom – tűnődik a házfelügyelő. – De önök az oka.

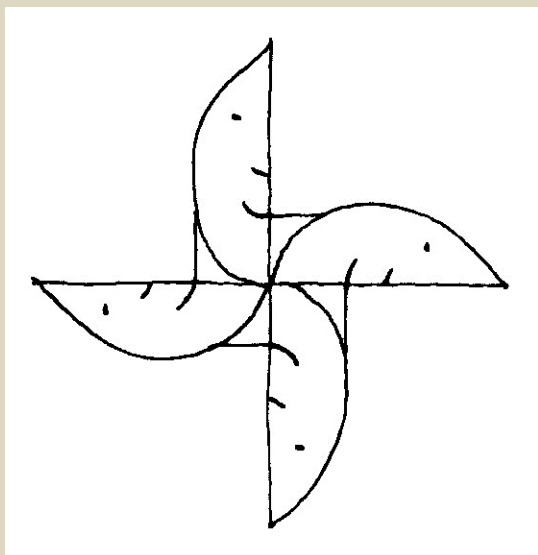
– Hogy mondhat ilyet? Mi ezt nem akartuk.

– Hát akkor ki? – kérdezi a házfelügyelő.

– Hogy ki? – tűnődik Vermes úr. – Talán senki.

Még pihennek egy kicsit, aztán fogják a kosarat, és nekivágnak a lépcsőnek.

1948

Egy magyar író dedikációi

Most nyílt meg a Tá. Dé. Vé. utca 7. szám alatt a nagy író, Tá. Dé. Vé. Emlékmúzeuma. Jövünk-megyünk a tágas termekben, s elgyönyörködünk e nagy realista hátrahagyott töltőtollainak, kávéfőzőinek és párttagsági könyveinek gyűjteményében. A vitrinekben láthatók barátainak, szerelmeinek ajánlott könyvei is. E dedikációk legszebbjeit adjuk most közzé:

1.

Mamának és Papának

hű gyermekük.

2.

Ellának.

3.

Bellának.

4.

Karolinának.

5.

Linának.

6.

Cucusnak.

7.

Mucusnak.

8.

Hamara Kristóf min. tanácsosnak, hazafias hódolattal

lófő Tá. Dé. Vé.

9.

Biatorbágyi Blumfeld Móricnak, a nagy humanistának, a Hungária Első Gumi vezérigazgatójának, az írók bőkezű istápjának.

Tá. Deutsch Vé.

10.

Hamara Kristófnénak, a közép-rodéziai misszió Védnökasszonyának a megváltásra váró

Tá. Dé. Vé.

11.

Ostorovits Kornélnak, a nagyszerű kritikusnak, a *Goebbels prózája* c. esszé szerzőjének!

Tá. Dé. Vé.

12.

Gró Etelnek

tisztelő Tá. Dé. Vé-je,

Etelnek

Tá.

Etusnak, forró felgondolásokkal

Décske-Vécske

Nyuszi! Máskor ne harapj!

Nyuszkó.

(utóbbi kiradírozva, helyébe
tintával beírva:)

13.

Dr. Berény Aladárnak a zseniális válóperért.

14.

Trenka Tivadar vezérőrnagy, hadosztályparancsnok úrnak. Innen a távolból súlyos
vastagbélfekélyemmel köszöntöm a Moszkva kapuit döngető hadosztály tiszti és altiszti karát,
tiszteseit és legénységét.

Vé. Tá. Dé. Vé. karp. őrmester

15.

Hamara Kristófné elvtársnőnek,

Barátság! Tá. Dé. Vé.

16.

Ostorovits Kornélnak, *Az elhajlás jelei Kautsky ifjúkori műveiben* szerzőjének

17.

Blumfeld Móric bácsinak (Állatkert)

a szép vizslakölykökért – Tá. Dé. Vé.

18.

Hamara Kristófnak Kanadai Magyar Nemzetőr

Üdv! Tá. Dé. Vé.

19.

Hamara Kristófnének Belvárosi Kutyafürdő

Vizslám nevében Tá. Dé. Vé.

20.

Ostorovits Kornélnak,

a *Némely igekötő helytelen használata Sztálin prózájában* bátor szerzőjének.

21.

Nyuszikám, te vagy az igazi! Meg tudsz bocsátani Nyuszkónak?

22.

Dr. Hajmási Péternek, a nagy urológusnak, hálás betege.

23.

Dr. Hajmási Pálnak, a nagy kardiológusnak, hálás betege.

24.

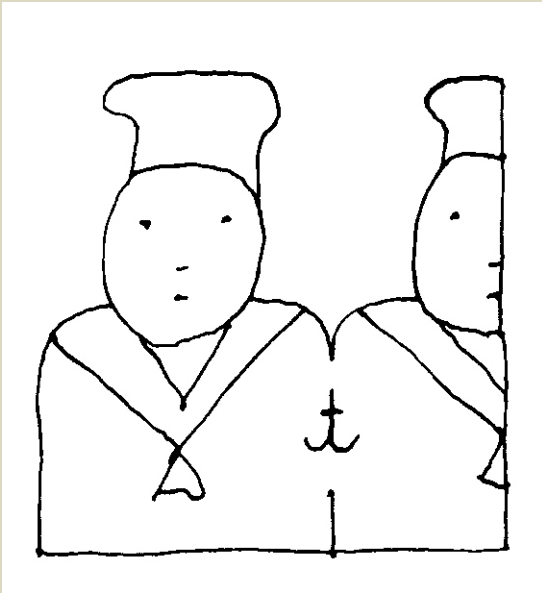
Ostorovits Kornélnak.

Férjem posztumusz könyvét önnek ajánlom, amiért búcsúbeszédében oly szépen kidomborította meg nem alkuvó jellemét és ebből fakadó keserű üldöztetéseit.

Tá. Dé. Vé.-né szül. Gró Etel

(Fenti gyűjtemény korántsem teljes. Még számos Tá. Dé. Vé. dedikáció rejtőzik közkönyvtárakban és magánszemélyeknél. Felkérem az olvasót, ha ilyenekről tud, értesítse a Tá. Dé. Vé. Emlékmúzeumot.)

1962

Az óbudai ikrek

Újsághír

Világraszóló esemény történt az Óbudai Kórház szülészeti osztályán. Egy gyári takarítónő, minden előképzettség nélkül, hármas ikreket hozott a világra, ráadásul olyanokat, akik a válluknál fogva össze vannak nőve. Ezzel a múlt század nagy szenzációja, a sziámi ikerpár le van pipálva, mert ők csak ketten voltak, ezzel szemben az óbudaiak, a magyar anyák örök dicsőségére, hárman.

A kórházat valósággal megrohmozták az érdeklődők. Virágokkal, ajándékokkal és jókívánásokkal halmozták el az anyát, aki – gyermekeivel együtt – a legjobb egészségnek örvend.

Televízió

Az óbudai hármas ikrek születése alkalmából a Televízió megszakította adását, közölte nézőivel a hírt, majd bemutatta az óbudai Víztoronyt, valamint az ugyancsak óbudai szennyvízderítőt, melynek építése zavartalanul folyik.

A szpíker óva intette a nézőket a szertelen örömkítőzésektől, és nyugalomra intette az ország lakosságát.

Nyilatkozat

Mindazoknak, akik három összenőtt fiam születésekor szerencsét kívántak, vagy valamilyen ajándékkal kedveskedtek, ezúton mondok köszönetet. Firbejsz Lajosné.

Orvosi szakvélemény

Az ún. „óbudai ikrek” világrajövele sok szóbeszédre adott alkalmat. Itt-ott már négy vagy több gyerekről beszélnek. E nacionalista hírveréssel szemben mi, a szülészet dolgozói állampolgári kötelességünknek tartjuk, hogy tiszta vizet öntsünk a pohárba. Tény és való, hogy három összenőtt gyerek jött a világra, de ez nem olyan nagy dolog, előfordulhat a Szovjetunióban vagy más szocialista országban is. Úgy kell őket elképzelni, mint amikor valakinek kártyázás közben három bubi van a kezében, azzal a különbséggel, hogy ezek a bubik össze vannak nőve. Egyébként a szülészeti osztályon senki se bátorította az anyát ilyen extravagáns szülésre.

A jövőben minálunk továbbra is teljesen normális, szingli gyerekek fognak születni.

Kormánynyilatkozat

Illetékes helyen leszögezték, hogy az óbudai ikrekről szóló híreket rosszindulattal eltúlozták. A kormány bizottságot nevezett ki, s ez megállapította, hogy Óbudán nem hármas ikrek születtek, hanem csak egy normális fiúgyerek, akinek a vállalához egy másik normális fiúnak a fele van hozzá nőve. Ebben nincs semmi rendkívüli, tehát a kormány politikája nem változik, tovább építjük a budapest-bécsi autópályát, és hívek maradunk szövetségeseinkhez.

Baráti beszélgetés

Az Országos Nőszövetség meghívta Firbejsz Lajosnét annak tisztázására, hogy voltaképpen hány fiúgyermeknek adott ő életet.

A hangulatos uzsonna az esti órákig elhúzódott, mert Firbejszné – érthető anyai elfogultságával – csak hosszas magyarázat és rábeszélés után volt hajlandó elismerni, hogy egész életében kettős látásban szenvedett. De aztán már ő maga nevetett a legjobban rajta, hogy nemcsak gyermekeit látja

duplán, hanem a Gellérthegyet is, és azt hitte, hogy Magyarországon két Nőszövetség, sőt, két párt létezik.

Levél a szerkesztőhöz

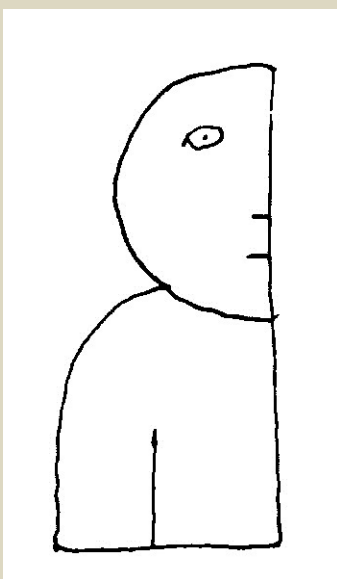
Másfél gyerekes anya vagyok. Miért kívánják, hogy két villamosbérletet vásároljak, és miért kell dupla mennyiségben beszereznem a gimnáziumi tankönyveket, amikor nekem nem két, hanem csak másfél fiam van? És miért nem gyártanak fél konyakosmeggyet a fél fiam számára, aki pedig él-hal érte?

Végzés

Egyetemi fölvételi kérvényét elutasítjuk, mert eddigi tanulmányai, valamint a fölvételi vizsga eredményei azzal a veszéllyel fenyegetnek, hogy rendkívüli képességeivel kisebbségi érzést ébresztene azokban az átlagos hallgatókban, akiknek csak egy darab agyuk van.

A rendőrség közleménye

Óbudai lakásáról elkeseredett hangulatban távozott és azóta nem adott hírt magáról egy húszéves férfi. Személyleírása: Fél szeme: kék, fél fogsora: ép, arca: szabályos félkör. Különös ismertetőjele: a másik fele hiányzik

Apróhirdetés

Normális megjelenésű, átlagos gondolkozású, sokat csalódott fiatalember két testvére elvesztése után olyan fiatal lány ismeretségét keresi, aki szokványos érzelmeit szokványos érzelmekkel viszonzná.

Jelige: „Csak semmi feltűnés.”

1969

Egy országgyűlési felszólalás

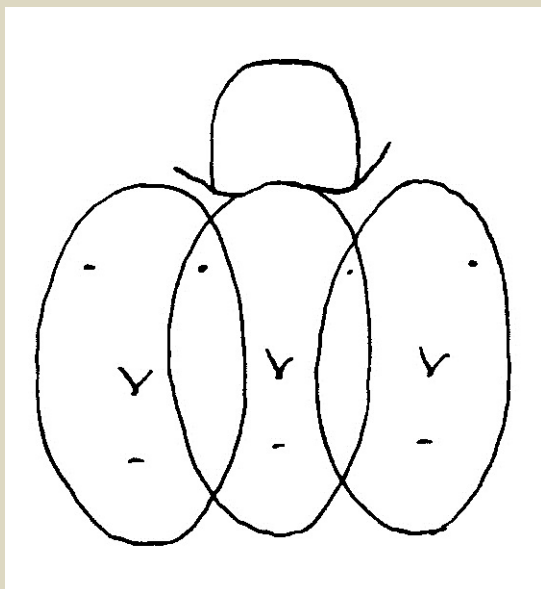
Dénes Dénes, a fontos javaslatairól és közérdekű interpellációiról ismert képviselő az országgyűlés mai ülésén ismét nagy horderejű felszólalásra készült. Ehhez gyűjtött adatokat a tegnapi napon, ez járt a fejében ma is, mindjárt a reggeli ébredés után, miközben ágyában tejeskávét itta.

Ámde – talán éppen azért, mert így tele volt a feje – Csenger megye kiküldöttje valahogy fölcserélte az események egymásutánját. Ahelyett hogy először megfürdött volna, az aszály leküzdését célzó törvényjavaslatát nem a parlamentben, hanem még odahaza a fürdőszobában mondta el a feleségének és két gimnazista fiának. Családtagjai helyeselték a javaslatot.

A parlamentben viszont, mint az ülés harmadik felszólalója, fölment ugyan a szónoki emelvényre, de ahelyett hogy elmondta volna örökös aszály sújtotta megyéjének szebb jövőjét ígérő interpellációját, csak meleg fürdőt vett. Beleült a kádba, fülét, nyakát, hónalját, alsótestét beszappanozta, s aztán – miután lezuhanyozott és megtörülközött – visszaült Csenger megye képviselőjének immár hagyományos helyére.

Javaslatát az országgyűlés rövid vita után, melyben az illetékes miniszter is felszólalt, egyhangúan jóváhagyta, s így az törvényerőre emelkedett. (MTI)

1973

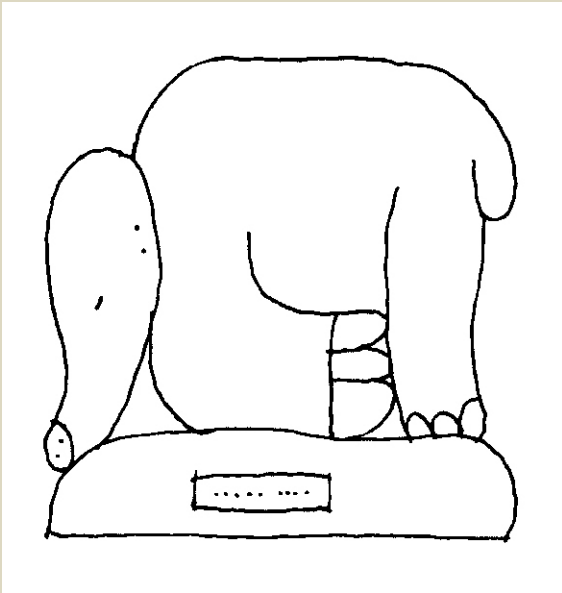
Választék

- Jó napot, asszonyom.
- Mit kíván a kedves vevő?
- Egy barna kalapot szeretnék venni.
- Milyen legyen? Sportos? Szolidabb? Széles karimás?
- Maga mit ajánl, asszonyom?
- Próbáljuk meg ezt... Könnyű, nem túl sötét, nem is túl világos. Ott a tükör, kérem.
- Azt hiszem, nem áll rosszul.
- Mintha a kedves vevőre tervezték volna.
- Mégis, ha nem fárasztom, mutasson egy másik fazont.
- Készséggel. Például ezt is nagyon merem ajánlani.
- Valóban, jól áll. Nem is tudom, melyiket válasszam.
- Talán egy harmadikat. Ezt nagyon sok vevőnk dicséri, és éppoly jól áll, mint az első kettő.
- Igaza van. Mi az árkülönbség a három kalap közt?
- Az áruk egyforma.
- És a minőségük?
- Merem állítani, egyik sem rosszabb a másiknál.
- Hát akkor mi a különbség a három felpróbált kalap közt?
- Semmi, uram. Nekem nincs is három barna férfikalapom.

- Hanem hány?
- Csak ez az egy.
- Amit egymás után háromszor fölpróbáltam?
- Igen, kérem. Ha szabad kérdezni, melyiket választja?
- Magam se tudom. Talán a legelső.
- Azt hiszem, az a legelőnyösebb, bár a másik kettő sem lebecsülendő.
- Nem, nem... De most már kitartok a legelső kalap mellett.
- Ahogy parancsolja, uram. Jó napot.

1975

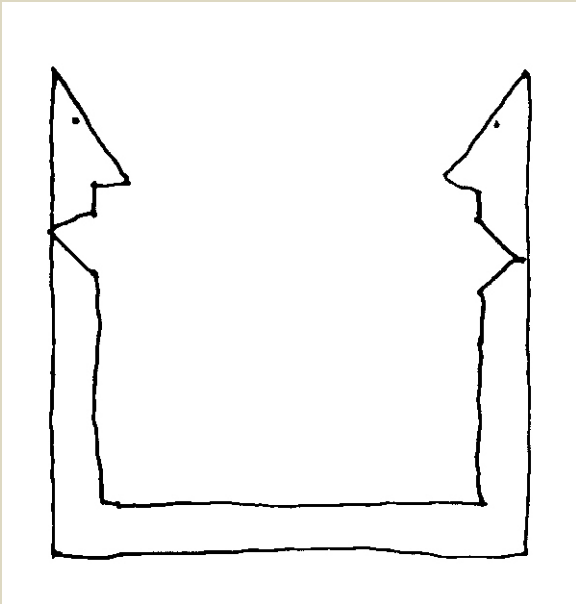
Új állatfajta

A zoológusok hágai konferenciáján elismertek egy új állatfajta, amelyet a Magyar Állatnemesítő Intézet borsodi telepén tenyésztettek ki, és Szaporátlan Kotró (Varians Hungaricus) néven fogadtak be a világot benépesítő állatfajta közé.

A Szaporátlan Kotró nemcsak kotorni tud, hanem – kellő tanítás és gyakorlás után – a kikotort gödröt be is temeti, egeret, patkányt fog, őrzi a házat, francia verses drámákat fordít, kiváló szerszámlakatos és erdőmérnök, beválik főkönyvelőnek, filozófusnak, államférfinak. Ítélete higgadt, döntése megfontolt, cselekvése mindig célirányos, ítélőképességét semmitől sem veszti el. Fogyasztása – hasznosságához mérve – csekélynek mondható: napi 2500–3000 kalória.

A „Szaporátlan” nevet azért adták neki a borsodi tudósok, mert csak egy példányt sikerült belőle kitenyészteni, s az – minthogy párja nincs – nem szaporítható.

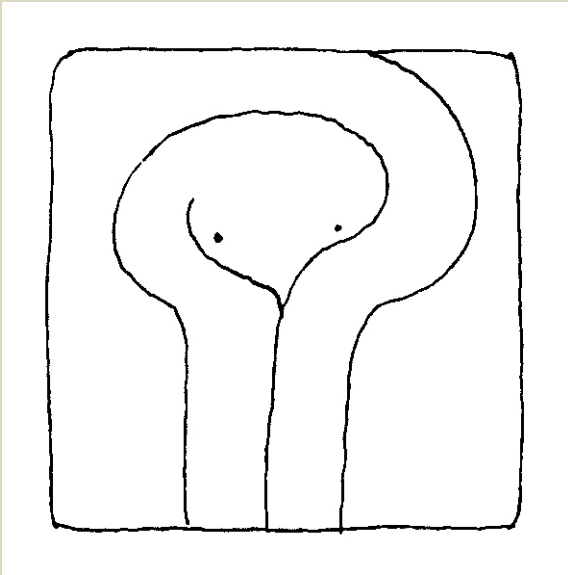
1975

A termelés zavartalanul folyik

- Halló, gépterem?
- Skultéti, jelentkezem.
- Mennyi, Skultéti?
- Harminchárom.
- Mi harminchárom?
- Mi mennyi, főmérnök úr?
- Az, ami harminchárom.
- Nem annyinak kellett volna lennie?
- Mindegy, Skultéti, csak csinálják tovább.

(Nehézipari folklór, 1978)

Sokszor a legbonyolultabb dolgokban is jól megértjük egymást, de előfordul, hogy egészen egyszerű kérdésekben nem

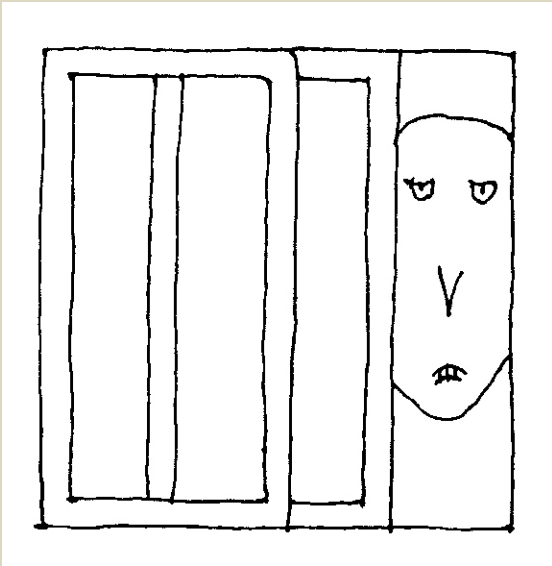
- Kezét csókolom. Lehet itt felfújható gumimatracot bérelni?
- Mit mond?
- Rossz helyen járok? Pedig azt mondták, hogy ebben a zöld bódében van a Belkereskedelmi Minisztérium strandlerakata.
- Ez itt a Belkereskedelmi Minisztérium strandlerakata. De mi csak nyugszékeket, vízisít és felfújható gumimatracot adunk bérbe.
- Nagyszerű. Nekünk két gumimatracra lenne szükségünk.
- Egy szavát sem értem. Sprechen Sie deutsch?
- Nicht deutsch.
- Tudok egy keveset franciául. Vu sprechen franszé?
- Nicht franszé.
- Hát milyen nyelven lehet magával beszélni?

- Sajnos, csak magyarul.
- Jópofa. Hát akkor miért nem beszél magyarul?
- Hát hogy beszélek? Magyar vagyok, magyarnak születtem, kizárólag magyarul tudok. Mennyi a gumimatrac bérleti díja?
- Nézze, ne akarjon átdobni ezzel a dumával. Harmadéves történelem–filozófia hallgató vagyok, a nyári szünidőben lejöttem egy kis zsebpénzt keresni.
- Okosan tette.
- Fél napot dolgozom, fél napot strandolok. És ha érdeklí, ott napozik a fiúm, és benne van az öttusaválogatott-keretben.
- Ezt miért mondja ilyen gúnyosan?
- Mert nálam csak nyugszéket, vízisít és felfújható gumimatracot lehet bérelni. Ha hátsó gondolatai vannak, akkor eltévesztette a házszámot.
- Nincsenek hátsó gondolataim. Higgye el, csak két felfújható gumimatracot akarok bérelni.
- Bei uns ist vollkommene Glaubensfreiheit.
- Most mit mondott?
- Hogy nálunk vallásszabadság van. A külföldiek szokták kérdezni, hogy lehet-e vasárnap misére menni.
- Nézze, kérem, maga tanult logikát. Próbáljunk logikusan társalogni.
- Milyen furcsa nyelven beszél! Magyarul is így mondjuk: logikus.
- Ha már szóba került a vallásszabadság... Meg szabad kérdezni, hogy hisz-e Istenben?
- Csak mint Kierkegaard: a beteljesülésben. Érti, mire célzok?

- Körülbelül. Hogy valaki 70.000 fonálnyi mélység fölött lebegjen, és mégis boldog lehet... Teilhard de Chardint is ismeri?
- Nem volt kötelező, de két könyvét németül elolvastam.
- És mi a véleménye?
- Először elájultam tőle. Azt mondtam, gyerekek, itt a modern zseni... De aztán, épp a döntő kérdésben, amikor elkezdi a vallást meg a tudományt összeegyeztetni, abszolúte beleszalad a csőbe.
- Érdekes. Nagyjából nekem is ez a véleményem. De ha ilyen szépen megértjük egymást, miért nem jutunk egyezsége ezekkel a vacak gumimatracokkal?
- Vulé vu bérelni kelksóz?
- Na tessék. Pedig mind a ketten értelmesen is tudunk gondolkodni. Mondok valamit: szűkítsük a kört. Mit szólna hozzá, ha két nyugszéket kérnék?
- Tessék parancsolni. Van napellenzős, napellenző nélküli.
- Nagyon helyes. No most, hogy állnak vízisível?
- Az három méretben létezik. Melyiket adjam?
- Semelyiket. Én ugyanis két gumimatracot szeretnék.
- Két micsodát?
- Különös. Úgy látszik, ezt az egyetlen szót sehogy se tudjuk megérteni.
- Milyen szó ez?
- Összetett. Gumi, plusz matrac. A gumit ismeri? A radírgumit? Az autógumit?
- Hát persze.

- A matracot is?
- Kérem szépen, ne nézzen hülyének.
- Hát akkor tegyük össze a kettőt. Adjon nekem két gumimatracot.
- Itt valami tévedés van. Nálam csak nyugszéket, vízisít és gumimatracot lehet bérelni.
- Bocsásson meg, kisasszony.
- Kérem, nem történt semmi.
- Viszontlátásra.
- Minden jót.

1967

Információ

Tizennégy éve ül a kapubejáratban, egy kis tolóablak előtt. Mindössze kétfélét kérdeznek tőle.

– Merre vannak a Montex irodái?

Erre így válaszol:

– Az első emeleten, balra.

A második kérdés így szól:

– Hol található a Ruggyanta Hulladék Feldolgozó?

Amire ő így felel:

– Második emelet, jobbra a második ajtó.

Tizennégy év óta még sohasem tévedett, mindenki megkapta a kellő útbaigazítást. Egyszer történt csak, hogy ablakához odaállt egy hölgy, és föltette a szokásos kérdések egyikét:

– Kérem szépen, merre van a Montex?

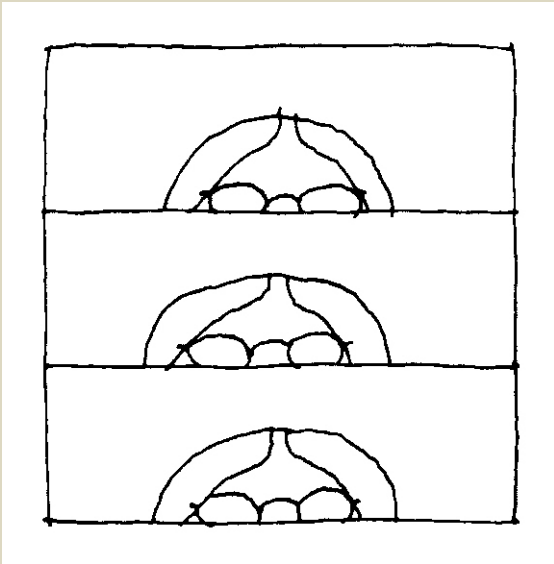
Erre ő kivételesen elnézett a messzeségbe, aztán így szólt:

– Mindnyájan a semmiből jövünk, és visszamegyünk a nagy büdös semmibe.

A hölgy panaszt tett. A panaszt kivizsgálták, megvitatták, aztán elejtették.

Tényleg, nem olyan nagy eset.

1967

Trilla

Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót. Ír.

Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót. Ír.

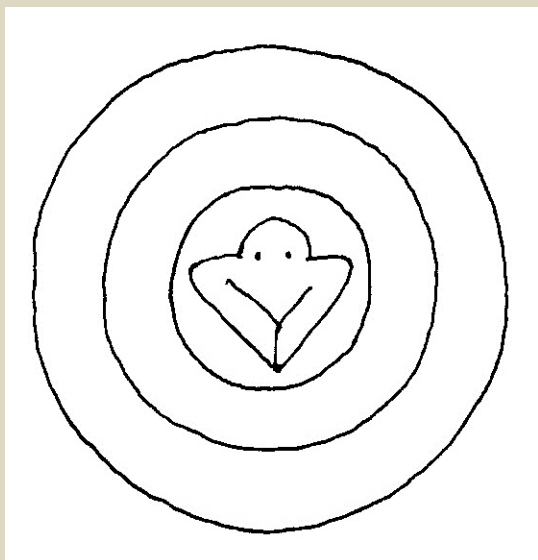
Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót. Ír.

Kicsavarja a papírt. Húsz éve van a vállalatnál. Hideget ebédel. Egyedül lakik.

Wolfnének hívják. Jegyezzük meg: Wolfné, Wolfné, Wolfné.

1963

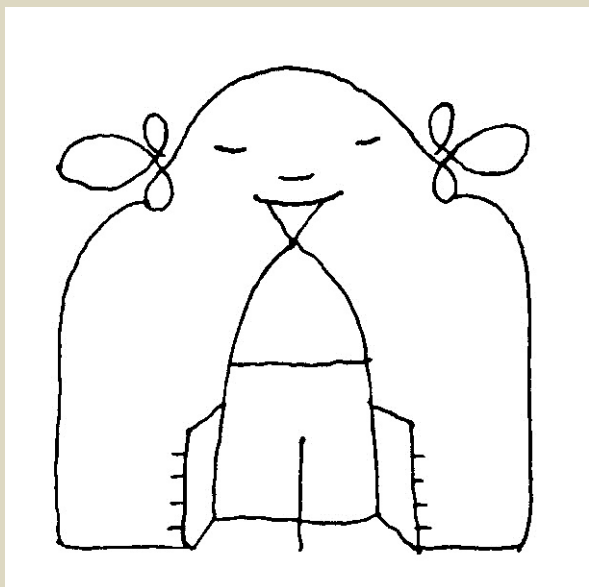

Üzenet a palackban

(Kihalásztatott a Csendes-óceánból)

„Innen, a déli szélesség 17., a nyugati hosszúság 151. fokáról körülbelül az Otahiti-szigetek magasságából, igen rossz időjárási viszonyok között, az éjszaka sűrű sötétjében, tomboló szélben, zuhogó esőben, az erős hullámverésben hánykolódva, amikor már a többi magyar, csupa derék matróz, a tengerbe veszett, én egészen véletlenül rájöttem arra, hogy ha a két karomat előrelököm, és, mintha eveznék, hátracsapom, a lábamat pedig, ahogy a békák ugrálnak, széjjelrúgom, akkor, ahelyett hogy én is elmerülnék, és a vízbe fulladnék, a felszínen bírom tartani magam. Drága földieim, felsőpáhokiak! Létezik ez? Tudtatok róla? És ha tudtatok, miért nem szóltatok? Ha még tíz percig kibírom szusszal, talán idetéved egy hajó, és észrevesz, és kiment. De ha nem, akkor ezúton üzenem minden hőn szeretett honfitársamnak: Becze Benedek vagyok! Magyarok! Halló! figyelem! Hallgassatok szómra, és ha hasonló bajba keveredtek, kezetekkel-lábatokkal kapálózzatok, nehogy a hullámok elnyeljenek. Menyemet, fiamat üdvözlöm, és Isten óvja a szép magyar hazát!”

1979

Nézzünk bizakodva a jövőbe

Körülbelül százötven év múlva, egy szép nyári napon, soron kívül megkondítják majd az ország összes harangjait. Sokan rá se hederítenek, pedig az a csengés-bongás nagy változások hírnöke lesz!

Addigra Visegrádon újjáépül az egykori királyi palota, sosem látott pompával, óriási termekkel, függőkertekkel. Az avatási ünnepségen – azt jelzi majd a harangkongás – néhány aggastyánnak könnybe lábad a szeme. Valóban, az lesz az a perc, az a nagy és régen esedékes perc, amikor véget ér az ezeréves pechséria.

Visegrád akkor már nem ennek a csöpp kis országnak lesz a székhelye, hanem a Dunai Magyar Köztársaságnak, melynek négy vagy öt tenger mossa partjait. „Dunainak” azért fogják hívni a köztársaságot, nehogy összekeverjék egy másikkal, az Alsórajnai Magyar Köztársasággal. Ez utóbbit akkor se magyarok lakják majd, hanem kopott öltözékű, elnyűtt alsórajnaiak, akik csak kabalából vették föl a magyar nevet.

Le se lehet írni, milyen jó dolog lesz akkor magyarnak lenni! Elég talán annyit mondani, hogy a „magyar” szó – potom százötven év alatt – igévé változik, mely addigra minden élő nyelvbe felszívódik, méghozzá kellemes jelentéstartalommal.

„Magyarni” franciául például annyit tesz majd: magamat jól leszopni. Spanyolul: utcán pénzt találni, érte lehajolni; katalán nyelvjárásban: „Könnyedén hajolgotok, amióta kínzó derékzsábámból kigyógyultam.” És ha valaki Londonban így szól: *I am going magyarni* (vagyis szó szerint: megyek

magyarni), ez azt jelenti: „Ahhoz az isteni nőhöz, akit ott látsz, most odamegyek, megszólítom, belekarolok, hazaviszem és...” (Itt egy csúnya szó következik.)

Más példa: „Én magyarok, te magyarsz, ő magyarik” (mert ikes lesz az ige) hét civilizált nyelven (norvégül, görögül, bolgárul, baszk nyelven stb.) azt jelenti majd: „Ropogós kacsasültet eszem (eszem, eszik), idei uborkasalátával, miközben Yehudi Menuhin a »Csak egy kislány«-t húzza a fülembe.”

Továbbá: „Anyuka, mehetek magyarni? – Magyarhatsz!” – lettül azt jelenti, hogy egy kisfiú elkéredzkedik moziba, s az édesanyja, némi habozás után, elengedi, pedig a filmet csak tizennyolc éven felüliek látogathatják.

De hagyjuk a külföldet! Itthon is sok mindent másként hívnak majd. Például a „vanília” helyett, mely idegen szó, a „háború” megy át a köztudatba, minthogy régi jelentését amúgy is elvesztette. A visegrádi cukrászdában tehát a fagylaltospult fölött ez lesz kiírva:

Eper

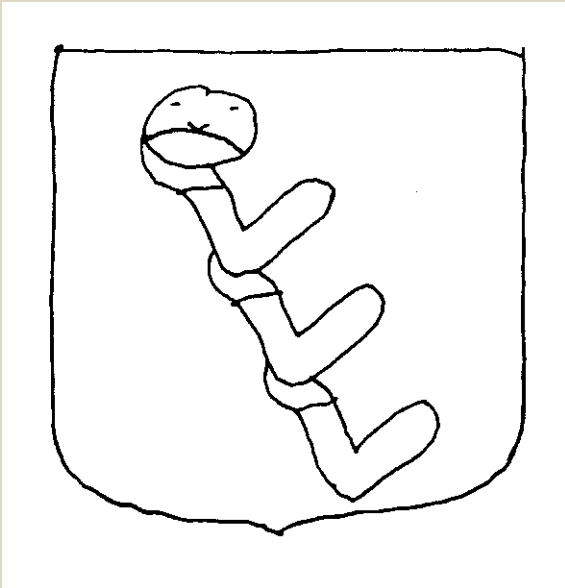
Puncs

Háború

Csokoládé

Így fogunk élni. Addig, ezt a pár évet, ki kell bírni.

1967

Az utolsó meggy mag

Már csak négyen voltak magyarok. (Márminthogy itthon, Magyarországon. Más népek közt, szerteszóródva, még jó néhány élő magyar akadt.) Egy meggyfa alatt tanyáztak. Jó fa volt, árnyat is, gyümölcsöt is adott. Persze, csak meggy szezonban.

A négyből is az egyik nagyothallott, kettő pedig rendőri felügyelet alatt állt. Hogy miért, azt már maguk se tudták. De azért néha még elmondogatták:

– Én rendőri felügyelet alatt állok.

Neve csak egyetlenegynek volt, jobban mondva, csak ő emlékezett a nevére. (Siposnak hívták.) A többiek, mint annyi mást, a nevüket is elfelejtették. Négy embernél nem olyan fontos, hogy mindegyiknek külön elnevezése legyen. Egyszer azt mondta Sipos:

– Kéne valami emléket hagynunk magunk után.

– Mi a csodának? – kérdezte az egyik, aki rendőri felügyelet alatt állt.

– Hogy arra az időre, amikor már nem leszünk, maradjon utánunk valami.

– Ki lesz akkor mireánk kíváncsi? – kérdezte a negyedik magyar, akit se Siposnak nem hívtak, se rendőri felügyelet alatt nem állt.

Sipos azonban ragaszkodott a tervéhez, mely a másik kettőnek is megtetszett. Csak ő, a negyedik hajtogatta a magáét, hogy ennél butább ötletet még nem termett a föld. Zokon is vették a többiek.

– Mi az? – szóltak rá. – Hogy beszélsz? Te talán nem is vagy igazi magyar.

– Miért? – kérdezte ő. – Olyan nagy mázli most magyarnak lenni?

Ebben volt valami. Abba is hagyták a torzsalkodást, és nagy fejtörésbe kezdtek, hogy miféle emléket hagyhatnának maguk után. Egy követ megfaragni, ahhoz véső kellett volna. Ha legalább egy gombostűje volna valakinek! Azzal – magyarázta Sipos – bele lehetne szurkálni a fa kérgébe valamilyen üzenetet. A fában az holtig megmarad, mint az emberi bőrön a tetoválás.

– Hát akkor dobjunk föl egy nagy követ – javasolta az egyik rendőri felügyeletes.

– Te buta. Hiszen az leesik.

Amaz nem vitatkozott. Szegény tudta ő magáról, hogy némiképp rövid az esze.

– Hát mondjatok jobbat – szólalt meg később. – Mi van valami, ami megmarad?

Ezen sokáig eltanakodtak. Végül abban maradtak, hogy két kő közé (nehogy a földbe mossa az eső) elrejtjenek egy meggy magot. Nem valami óriási emlékeztető, de jobb híján az is megteszi.

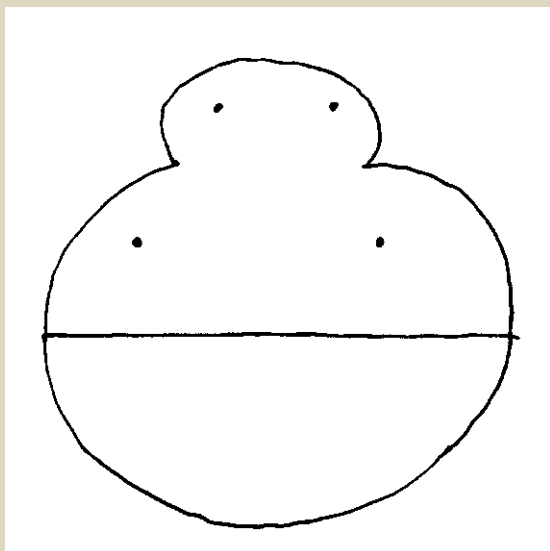
Az ám! De honnan vegyék? Hiszen ők, amíg a meggy szezon tartott, meggyen éltek, utána pedig összeszedték, apróra törték, és megették a magvakat. Most aztán nem találtak egy fia magot sem.

Ekkor azonban a negyedik magyarnak, akit se Siposnak nem hívtak, se rendőri felügyelet alatt nem állt, eszébe jutott egy meggy. (Most már ő sem ellenkezett, hanem szívvel-lélekkel velük tartott, és csak úgy buzgott a tettvágytól.) Az a bizonyos meggy olyan magasan termett a lombkorona legtetejében, hogy annak idején nem tudták leszedni. Így aztán ott maradt, és magvára aszott.

Kisütötték, hogy négyen, ha egymás vállára állnak, azt az egy szál meggyet mégiscsak le tudnák hozni. Jól átgondoltak mindent. Alsónak odaállt az a rendőri felügyeletes, akinek sok esze ugyan nem volt, de ereje annál több. Az ő vállára az mászott föl, akit se Siposnak nem hívtak, se rendőri felügyelet alatt nem állt. Őutána megint egy rendőri felügyeletes következett, utolsónak pedig a vékony hasú, vékonydongájú Sipos kezdett neki a mászásnak.

Nagy ügyel-bajjal föl is ért, ki is egyenesedett a három társából álló oszlopon. De mire fölért, elfelejtette, hogy miért mászott oda. Egyszerűen kiment a fejéből. A többiek kiabáltak ugyan, hogy hozza le azt az összeaszott meggyet, Siposnak azonban hiába kiabáltak. (Tudniillik, ő volt az, aki nagyothallott.) Most aztán se föl, se le, se té, se tova. Néha mind a négyen egyszerre kiabáltak, de így se tudták a helyzetet megoldani. És úgy maradtak, ahogy voltak, egyik magyar a másikon.

1969

Budapest

A Kálvin téren egy autóbusz nekirohant egy fának. Hirtelen az egész városban megálltak az összes villamosok. Minden megállt, még a kisvasút is a játékküzet kirakatában. Csönd lett. Később még felzörgött valami, de csak egy újságpapírt söpört magával a szél. Aztán nekisodorta egy falnak, és még nagyobb lett a csönd.

Nyolc perccel az atombomba robbanása után kialudt a villany, rögtön utána a rádióban lejárt az utolsó gramofonlemez. Egy óra múlva szörcsögni kezdtek a csapok, aztán nem folyt több víz. A lomb is száraz lett, akár a bádog. A szemafor szabad utat jelzett, de az utolsó bécsi gyors már nem futott be a pályaudvarra. Mozdonya kazánjában reggelre kihűlt a víz.

Egy hónap alatt elgyomosodtak a parkok, zab nőtt a gyermekjátsszóterek homokozóiban; ezalatt a söntések polcain is beszáradtak az étvágygerjesztő italok. Minden élelmiszert, az összes bórdíszműárut és a könyvtári könyveket megették az egerek. Az egér roppant szapora állat; ötször is lefial egy esztendőben. Nem sok idő múlva úgy ellepték az utcákat, mint valami bársonyos, iszapszerűen hömpölygő kövezet.

Birtokba vették a lakásokat, a lakásokban az ágyakat, a színházakban a zsöllyéket. Bejutottak az Operába is, ahol a Traviata került színre utoljára. Amikor az utolsó hegedűn átrágták az utolsó húrt, annak pendülése volt Budapest búcsúszava.

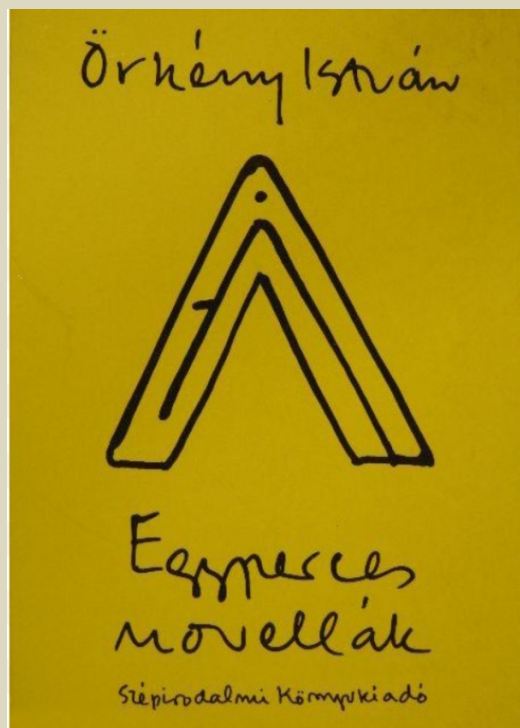
De már másnap, az Operával épp átellenben, egy romház kövein megjelent egy cédula:

„Hozott szalonnával egérintést vállal doktor Varsányiné.”

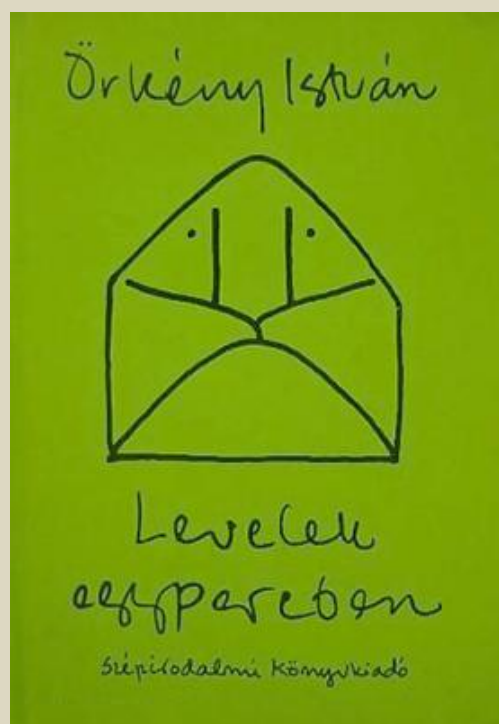
1967

Örkény-borítók Réber-rajzokkal

Egyperces novellák, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1991

Levelek egypercben, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1992